

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Sosyal Sorumluluk Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Sosyal Sorumluluk Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28473>

Özet

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Sosyal Sorumluluk Ölçe?i, Önder Ery?lmaz ve Hümevra Deveci tarafından 2019 y?l?nda geli?tirilm? bir ölçme aracıdır. Bu ölçe?in temel amacı, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin **sosyal sorumluluk** düzeylerini ve bu kavramla ilgili tutumları güvenilir ve geçerli bir şekilde de?erlendirmektir. Geli?tirme süreci, hem aç?mlayıcı faktör analizi (AFA) hem de do?rulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak gerçekleştirilmi? olup, ölçek 4 boyuttan oluşan 17 maddelik bir yapıya sahiptir. Ölçek, eğitim psikolojisi ve sosyal psikoloji alanlarında ortaokul ö?rencilerinin toplumsal farkındalıkları ölçmek için önemli bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Sorumluluk, Ortaokul Ö?rencisi, Ölçek Geli?tirme, **Yapı Geçerlili?**, Güvenirlik, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Önder Ery?lmaz, Hümevra Deveci

Amaç

Ölçe?in birincil amacı, ortaokul kademesinde öğrenim görmekte olan ö?rencilerin sahip oldukları **sosyal sorumluluk** algıları ve bu sorumlulukları yerine getirme e?ilimlerini ölçmektir. Bu amaç doğrultusunda, ö?rencilerin topluma, çevreye ve diğer bireylere karşı geli?tirdikleri etik ve gönüllülük temelli davranışları sayısal verilere dönüştürmek hedeflenmiştir.

Ölçek, eğitimcilerin ve araştırmacıların ö?rencilerin sosyal gelişim alanındaki ihtiyaçlarını belirlemelerine yardımcı olmakta ve okullarda uygulanacak sosyal sorumluluk eğitim programlarının etkinliğini de?erlendirmede bilimsel bir zemin sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, bireyin sosyal çevresine karşı duyarlılığı ve aktif katılım isteğini ölçen psikolojik bir yapı olan **sosyal sorumluluk** kavramını temel almaktadır. Bu yapı, genellikle empatik davranış, toplumsal sorunlara duyarlılık, çevre bilinci ve gönüllülük gibi alt boyutları kapsamaktadır.

Ölçek, ortaokul ö?rencilerinin gelişim düzeylerine uygun olarak, teorik sosyal sorumluluk modellerini yansıtacak şekilde dört farklı faktör altında toplanmış 17 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörler, ö?rencilerin sorumluluk bilincinin farklı yönlerini temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla kapsaml? istatistiksel analizler uygulanm??tır. Öncelikle, ölçe?in faktör yap?s?n? ortaya ç?karmak üzere Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmi?tir. Bu analiz sonucunda, ölçe?in 4 boyuttan olu?an ve 17 maddeden müte?ekkil bir yap?ya sahip oldu?u tespit edilmi?tir.

AFA ile belirlenen 4 faktörlü ve 17 maddelik bu yap?n?n teorik modelle uyumunu test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??tır. DFA sonuçlar?, ölçe?in faktör yap?s?n?n do?rulanm?? oldu?unu ve verilerle yüksek düzeyde uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Bu bulgular, ölçe?in ortaokul ö?rencilerinin **yap? geçerli?ini** kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlı?k güvenilirlik düzeyi, psikometrik aç?dan kabul edilebilir düzeydedir. Ölçme arac?n?n güvenilirli?ini hesaplamak için yayg?n olarak kullan?lan **Cronbach's Alpha** iç tutarlı?k katsay?s? hesaplanm??tır.

Yap?lan analizler sonucunda, ölçe?in genel Cronbach's Alpha de?eri 0.828 olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin birbirleriyle tutarlı oldu?unu ve ölçülmek istenen yap?y? istikrarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Psikometrik standartlara göre, 0.80 üzerindeki bu katsay?, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?, iki a?amalı bir **faktör analizi** süreciyle belirlenmi?tir. İlk a?amada uygulanan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA), ölçe?in temel bile?enlerini ve boyutlar?n? ke?fetmeyi sa?lam??tır. AFA, ölçe?in 17 madde ve 4 faktörden olu?tu?unu ortaya koymu?tur.

?kinci a?amada ise Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??tır. DFA, AFA sonucunda ortaya ç?kan modelin (4 faktör, 17 madde) mevcut örneklem verisine ne kadar iyi uyum sa?lad???n? test etmi?tir. DFA sonuçlar?, modelin istatistiksel olarak anlamlı ve kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?unu ve belirlenen yap?n?n do?rulanm?? oldu?unu göstermi?tir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Yeni geli?tirilen psikometrik araç)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ortaokul Ö?rencileri

Ya? Grubu: Genellikle 10-14 ya? aral??? (Ortaokul kademesi)

Popülasyon Detaylar?: Çal???ma, Türkiye'deki ortaokul ö?rencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 4'lü **Likert Ölçe?i** kullanılmıştır. Derecelendirme sistemi şu şekildedir: (1=her zaman, 2=genellikle, 3=bazen ve 4=hiçbir zaman).

Anahtar Kelimeler

Önder Eryılmaz, Hümevra Deveci, K?r?ehir E?itim Fakültesi Dergisi, Psikometrik Özellikler, 4 Faktörlü Yap?, Sosyal Sorumluluk.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Mevcut De?il/Belirtilmemiştir

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: onder.eryilmaz@amasya.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz???ma Adresi: Amasya Üniversitesi (Önder Eryılmaz'ın ba?l? oldu?u kurum)

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2019

?zinler ve Ücret: Ölçek akademik ara?tırmalarda kullanılabilir. Ticari kullanım ve resmi izinler için sorumlu yazar Önder Eryılmaz ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detaylarına aşağıdaki linkten erişilebilir: kefad.ahievran.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyası ise buradan indirilebilir: ortaokul-ogrencilerine-yonelik-sosyal-sorumluluk-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Eryılmaz, Ö. ve Deveci H. (2019). Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Sosyal Sorumluluk Ölçe?inin geliştirilmesi. *K?r?ehir E?itim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 751-792. DOI: 10.29299/kefad.2019.20.02.008

Ortaokul Ö?rencilerine Yönelik Sosyal Sorumluluk Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde

de?i?tirilmemelidir.

Ölçek, toplam 17 maddeden ve dört faktörden olu?maktadır. Orijinal kaynakta maddelerin tam listesi aç?kça belirtilmemiştir; ancak ölçe?in yap?s? şöyledir:

Madde Say?s?: 17

Faktör Say?s?: 4

Derecelendirme: 4'lü Likert (1=her zaman, 4=hiçbir zaman)

Ölçe?in tam maddelerine, yukarıda belirtilen makalenin tam metninden eri?im sa?lanmalıdır.

ARABPSYCHOLOGY.COM